

Laudatio Agec-Prijs Rudi Tas

Het lijkt mij overbodig hier biografische feiten of een opuslijst van Rudi op te sommen: ze staan voluit in uw programma-brochure gedrukt. Belangrijker is het een korte schets te geven van de persoonlijke weg die Rudi Tas al voor zijn negenendertigste tot deze hoge onderscheiding heeft gevoerd. Hij is de jongste winnaar ooit. Tussen al de oude heren die met de AGEc-prijs werden vereerd, was ik tot nu toe een van de jongsten. Door Rudi worden wij allemaal in snelheid genomen!

Je zou daaruit kunnen afleiden dat hij een vroegrijp talent is dat onstuitbaar zijn weg door de muziekwereld heeft gebaad. Dat is nochtans niet zo. Ik zou hem zelfs eerder een laatbloeiër noemen. Er zijn twee wegen waarlangs een talentrijk componist vroegtijdig kan opgemerkt worden. De eerste is het hanteren van een taal die het publiek probleemloos met de haren mee strijkt, het gebruik van vertrouwde muzikale procédés. Het andere uiterste bestaat erin het verwachtingspatroon van de luisteraar grondig te verstoren. Indien het talent aanwezig is, garanderen beide houdingen een vroegtijdig succes. Het publiek wil nu eenmaal bevestigd worden of gechoqueerd. Voor minder komt het niet uit zijn stoel.

Er is nog een derde weg. Ondanks de twijfelachtige populariteit die de fameuze derde weg zich in de Belgische politiek heeft verworven, is het geen snelweg. Het is de weg van de grootste weerstand. Hij voert niet tot vlugge artistieke erkenning, maar als het succes komt, heeft het niet enkel met traditionalisme of experimentalisme te maken, maar vooral met een natuurlijk vermogen tot integratie van beide.

Er zijn generatiegenoten van Rudi Tas die met hun extreme stilistische positie vlog weerklink hebben gevonden. Iedereen kan wel een paar namen invullen. Ik betwijfel daarentegen of alle aanwezigen zich voor de dag van vandaag bewust waren van de betekenis van Rudi Tas. Zeker, hij heeft belangrijke prijzen gewonnen. Ze staan in uw brochure vermeld: de prijs voor kamermuziek van de Vlaamse mediatheek, de Flor Peetersprijs voor orgelcompositie, de provinciale prijs van Oost-Vlaanderen en de Belgische Artistieke Promotieprijs van Sabam. Maar dat zijn interessante geldprijzen die echter weinig of geen weerklink genieten in de pers. In het beste geval worden ze in de marge vermeld als een cultuurtelexbericht. Vandaag gelezen en morgen vergeten.

De AGEc-prijs is van een andere aard. In tegenstelling tot de genoemde prijzen gaat hier geen geld mee gepaard. Alleen een kleine zilveren stemvork. Een symbool. Het is echter een internationale prijs die de winnaar bekendheid en geloofwaardigheid verleent in alle Europese koormiddens, niet zozeer bij het concertpubliek maar vooral bij de uitvoerders, bij de vele duizenden koorzangers. Ik kan uit ervaring getuigen dat deze ruggensteun een grote geldprijs waard is.

De derde weg van Rudi Tas is zowel gebaseerd op respect voor de traditie als op kennis van de nieuwere compositie-technieken. Het is een middenweg. Al naargelang van de opdracht zal hij nu eens meer bekende wegen bewandelen, dan weer meer vooruitstrevende. In zijn belangrijkste werken integreert hij deze beide uitersten tot een eenheid. Dat is uitsluitend mogelijk dank zij een zeer degelijk vakmanschap en een grote stilistische beheersing. Een voorbeeld van deze integratie is het werk 'Tenebrae' dat hier vandaag zijn première beleeft.

Mijn relatie met Rudi Tas gaat terug tot 1979. Ik maakte deel uit van de jury die hem de Nausikaä-prijs toekende voor zijn koorlied 'Met witt en roze anjelier'. Hij was toen tweeëntwintig. Meteen was duidelijk dat Rudi met eenvoudige middelen overtuigende muziek kon schrijven. Er zijn componisten die grif erkennen dat zij over grote technische mogelijkheden moeten beschikken om zich artistiek te uiten. Bach, Brahms en Bartok bewezen nochtans afdoende dat zij zowel het éne als het andere konden. Van die andere mogelijkheden van Rudi was ik mij toen nog niet bewust. Hijzelf misschien ook niet! Later zag ik hem te Kortrijk een repetitie leiden van het Requiem van Benoit met Herman Roelstraete aan de piano. Herman mocht toen wegens zijn hartaandoening niet meer zelf dirigeren. Daar heb ik gemerkt hoeveel waardering Rudi voor Herman koesterde. Het is een belangrijke karaktertrek van hem. Hij heeft een diep respect voor zijn leraars: voor Roland Coryn bij wie hij zijn diploma compositie behaalde en op een aparte manier voor Roelstraete die, meer nog dan een leraar, zijn mentor is geweest. Tot aandenken aan hem heeft hij zijn tot nu toe grootste werk gecomponeerd. De Symphonia da Requiem.

Toen hij mij vroeg de première daarvan te dirigeren, heb ik hem van nabij leren kennen. Een man die niet over één nacht ijs gaat, een zoeker, iemand die altijd bezig is het evenwicht te vinden tussen de emotie en de rede, tussen de grenzeloosheid van de verbeelding en de beperking van het mogelijk, tussen de vernieuwing waarin hij gelooft en de traditie die hij wil voortzetten.

Dat is de derde weg waarover ik het had, een moeilijke weg die slechts langzaam tot erkenning voert. Op paradoxale wijze is Rudi Tas vandaag iemand die met de AGECE-prijs relatief jong internationale erkenning verwerft terwijl zijn bekendheid in Vlaanderen nog niet algemeen is.

Om mij schadeloos te stellen voor de muzikale en vooral de extra-muzikale problemen waarmee de première van zijn Requiem gepaard ging, componeerde hij het thans bekroonde werk 'Flowers of life'. Met zijn typische gewetensvolheid kwam hij mij opzoeken met een aantal schetsen om te horen of die muziek niet te eenvoudig was voor het BRTN-koor. Ik stelde hem gerust: ook professionele zangers prefereren zuivere vocale lijnen boven stemacrobatie. Bovendien schrijf je in Vlaanderen niet zomaar voor dat ene professionele ensemble maar houd je ook de betere amateurskoren in gedachten wil je ooit meer dan één uitvoering krijgen. Inmiddels kennen wij het vervolg: de partituur werd met de CD ingezonden voor de AGECE-competitie en de internationale jury consacreeerde de cyclus tot een aanbevolen werk voor de ganse Europese koorgemeenschap.

Een kleine anekdote nog: na de uitvoering van het Requiem voor Roelstraete zei Jan Decadt aan Rudi dat voor hém wel nooit iemand een Requiem zou componeren. Daaraan denkend heeft Rudi zijn 'Tenebrae' in memoriam Jan Decadt geschreven.

Jan Decadt was ooit mijn leraar contrapunt. U merkt dat er veel raakpunten zijn in onze levensweg. Mijn contacten met Rudi zijn trouwens in de loop van de jaren ronduit vriendschappelijk geworden. Als ik hier zijn lof zing is dat niet de gebruikelijke lof die artiesten elkaar soms noodgedwongen toewuiven, maar dan is het met volle overtuiging, op basis van een oprechte waardering, zowel voor de mens als voor de componist Rudi Tas.